

**ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี**

**Service-oriented leadership of educational institution administrators
Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area**

วสิน สอนโพธิ์¹ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม² ประยงค์ แก่นลา³ สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา⁴ อภิสิทธิ์ บุญญา⁵

Wasin Sonpo¹, Wiralpat Wongwatkasem², Apisit Boonya³,

Suttisak Kaewjinda⁴, Prayong keanla⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : Wasin.son1960@gmail.com, Wiralpat Wongwatkasem, prayong2497@gmail.com,

Suttisak28@hotmail.com, apisit2565@hotmail.com

(Received : September 15, 2023 ; Edit : September 18, 2023 ; accepted : September 20, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการมีจิตบริการ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดย

ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำให้บริการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the service-oriented leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office, 2) Compare the service-oriented leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office Classified by educational level and the size of the educational institution. The sample group used in the research included 306 school administrators and teachers. People Determine the sample size according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.89. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test.

The results revealed that.

1. Service-oriented leadership of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office Overall, it is at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers with different work experiences Have an opinion on Service-oriented leadership of educational institution administrators Under the Saraburi Secondary Educational Service Area Office, overall, they were significantly different at the .05 level, except for understanding and sympathy. Personnel maintenance aspect Awareness Persuasion In terms of having a service mind Personal development no different

3. School administrators and teachers working in educational institutions of different sizes Have opinions on the service-oriented leadership of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office Overall, they were significantly different at the .05 level, except for understanding and sympathy. Personnel maintenance aspect Awareness Persuasion Conceptualization Personal development no different

Keywords: Service-oriented leadership, educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารองค์การโดยทั่วไปแล้ว “ผู้นำ” เป็น บุคคลที่สำคัญในองค์การเพราะต้องมีบทบาทที่จะดำเนินไป ภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสภาวะโดยรอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลก ในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ในเรื่อง “ภาวะผู้นำ” นั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับทุกองค์การใน กระแสโลกยุคใหม่หรือที่เรียกกันเสมอว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีความเจริญทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างรวดเร็ว สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งมีการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเสมอภาค และ เท่าเทียม ประชาชนและประเทศชาติได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ จากการบริหารงาน ดังนั้นผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะขับเคลื่อนหน่วยงานหรือองค์การ ให้ไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ

ภาวะผู้นำ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีอยู่ในตัวของผู้นำ เพราะภาวะผู้นำคือความสามารถในการที่จะกระตุ้นและใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Bovee et al, 1993) โดยคุณลักษณะที่ดีที่มีอยู่ในตัวของผู้นำสามารถเรียนรู้สั่งสมประสบการณ์ฝึกฝน พัฒนาตนให้เป็นผู้ผู้นำที่ดีได้กิจกรรมของกลุ่มต่างๆ จะสำเร็จได้หรือไม่ เพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นส่วนใหญ่ คุณลักษณะผู้นำจึงมีส่วนเอื้ออำนวยให้กลุ่มสามารถดำเนินงานของกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ แต่ก็นับว่าเป็นการยากที่จะชี้ชัดลงไปว่าคุณลักษณะผู้นำที่ดีเป็นอย่างไร แต่ก็มีนักวิชาการด้านพฤติกรรมได้ให้ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จไว้ แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางการพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ผู้นำที่ดี (สมชาย เทพแสง, 2566)

ภาวะผู้นำสถานศึกษา การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้องการภาวะผู้นำที่พิเศษและคุณลักษณะที่แตกต่างจากบทบาทผู้นำในองค์กรอื่นๆ ซึ่งนำไปสู่แนวคิดและความเข้าใจเฉพาะทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำในสถานศึกษา ทั้งความเข้าใจในบริบททางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจในระบบการศึกษาและบริบททางการศึกษาที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถตัดสินใจและวางแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์การศึกษาที่แตกต่างกันไป ความเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้นำในสถานศึกษาจะต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและมีความคิดสร้างสรรค์ในการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษา การสร้างความร่วมมือและความเชื่อมโยง การบริหารสถานศึกษาต้องสามารถสร้างความร่วมมือในทีมงานขององค์กรการศึกษาและความเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งระหว่างสถานศึกษากับสังคมและชุมชนในพื้นที่ การสร้างนวัตกรรมในการสอนและการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและวิธีการที่ทันสมัยในการสอนและการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการบริหาร การบริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการวางแผนการเงิน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการกับข้อมูลสถิติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์และบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างองค์การการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อประสิทธิผลการศึกษาที่ดีให้กับนักเรียนและชุมชนในพื้นที่ที่บริการ

ภาวะผู้นำใ้บริการ (Servant leadership) ให้คุณค่าและความสำคัญในความเป็นบุคคลของมนุษย์ทุกคน รับผิดชอบต่อความต้องการของกลุ่มมากกว่าความต้องการส่วนตัว ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมสูง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัตถุมมากกว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การเป็นผู้นำใ้บริการเป็นความรู้สึกที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่เกิดความปรารถนาจะรับใช้บุคคลทั่วไป เป็นการแสวงหาเพื่อการพัฒนาแต่ละบุคคลที่มุ่งไปสู่ความต้องการของผู้อื่น และมีความพร้อมที่จะสนับสนุนชีวิตกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงการตัดสินใจ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดพลังในสถาบันและยังเป็นการส่งเสริมปรับปรุงสังคม (Greenleaf, 1977, p.13) ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย จึงต้องมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดของภาวะผู้นำที่เปลี่ยนไปตามความเหมาะสม ซึ่งก็คือภาวะผู้นำแบบใ้บริการภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

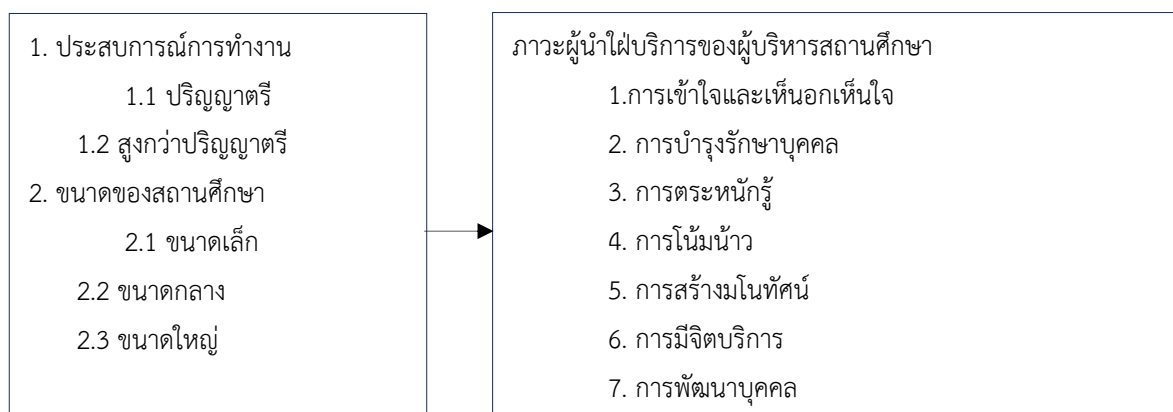
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม และเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ตามแนวคิดของ Wong (2005)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,461 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) 5-10 ปี	จำนวน 172 คน
2) 10 ปี ขึ้นไป	จำนวน 134 คน
รวม	จำนวน 306 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 79 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 55 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 172 คน
รวม	จำนวน 306 คน

ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรีตามแนวคิดของ Wong (2005) ได้แก่

1. การเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ
2. การบำรุงรักษาบุคคล
3. การตระหนักรู้
4. การโน้มน้าว
5. การสร้างมโนทัศน์
6. การมีจิตบริการ

7. การพัฒนาบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 42 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 306 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน จำแนกประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำให้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ	4.47	0.16	มาก	3
2	การบำรุงรักษาบุคคล	4.41	0.18	มาก	7
3	การตระหนักรู้	4.44	0.43	มาก	5
4	การโน้มน้าว	4.48	0.58	มาก	2
5	การสร้างมโนทัศน์	4.45	0.55	มาก	4
6	การมีจิตบริการ	4.42	0.21	มาก	6
7	การพัฒนาบุคคล	4.57	0.39	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.47	0.15	มาก	-

จากตาราง 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคคล ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านการ โน้มน้าว ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.58) ด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.16) ด้านการตระหนักรู้ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.53) ด้านการมีจิตบริการ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.41) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.18)

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำให้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	5-10 ปี		10 ปี ขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ	4.57	0.17	4.48	0.16	1.315	.190
2	การบำรุงรักษาบุคคล	4.42	0.18	4.39	0.17	.737	.462
3	การตระหนักรู้	4.45	0.56	4.41	0.17	1.599	.111
4	การโน้มน้าว	4.43	0.57	4.45	0.59	2.052	.402
5	การสร้างมโนทัศน์	4.39	0.19	4.54	0.79	6.436*	.000
6	การมีจิตบริการ	4.36	0.19	4.50	0.19	1.177	.240
7	การพัฒนาบุคคล	4.54	0.38	4.59	0.41	.382	.703
รวม		4.44	0.13	4.49	0.16	3.349*	.001

*p ≤ .05

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการมีจิตบริการ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและ รายด้าน

ภาวะผู้นำใ้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. การเข้าใจและเห็นอก เห็นใจ	ระหว่างกลุ่ม	.025	2	0.12	.470	.625
	ภายในกลุ่ม	8.026	3.03	.026		
	รวม	8.051	3.05			
2. การบำรุงรักษาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.025	2	0.12	.390	.677
	ภายในกลุ่ม	8.026	3.03	0.32		
	รวม	8.051	3.05			
3. การตระหนักรู้	ระหว่างกลุ่ม	.356	2	.178	.982	.376
	ภายในกลุ่ม	54.874	3.03	.181		
	รวม	55.230	3.05			
4. การโน้มน้าว	ระหว่างกลุ่ม	.857	2	.429	1.26	.285
	ภายในกลุ่ม	102.931	3.03	.340		
	รวม	103.788	3.05			
5. การสร้างมนทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	1.366	2	.683	2.286	.103
	ภายในกลุ่ม	90.526	3.03	.299		
	รวม	91.892	3.05			
6. การมีจิตบริการ	ระหว่างกลุ่ม	.864	2	.432	10.552*	.000
	ภายในกลุ่ม	12.410	3.03	.041		
	รวม	13.274	3.05			
7. การพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.822	2	.411	2.632	.074
	ภายในกลุ่ม	47.327	3.03	.156		
	รวม	48.149	3.05			

ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.179	2	.090	4.198*	.016
	ภายในกลุ่ม	6.470	3.03	.021		
	รวม	6.549	3.05			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการจัดการสถานศึกษาเป็นไปตามระบบ มีความเข้าใจใน บริบทของสถานศึกษา เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังเป็นผู้เป็นที่เป็แรงบันดาลใจในการทำงาน ของบุคลากร โดยมีทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจให้บุคลากรสามารถทำงานได้ อย่างมีความสุข ทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระดา ภิญโญ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้แบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริทิพย์ เฟื่องสง (2563) ได้ ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ พัทลุง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำ ใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการมีจิตบริการ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และมีภาวะผู้นำใ้บริการ คือ เป็นบุคคลที่มีจิตบริการ จิต อาสา เสียสละต่อส่วนรวม รวมทั้งให้ความสำคัญต่อนักเรียนและบุคลากร ดูแลเอาใจใส่ในการบริหารจัดการใน ทุกๆด้าน อีกทั้งยังเป็นผู้ของการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ทันสมัย มีความรู้รอบด้านเพื่อนำมาปรับใช้ใ้ การบริหารจัดการให้สถานศึกษามีคุณภาพเป็นไปตามนโยบายของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เสาวคนธ์ บุญญประภา (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การ สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมองการณ์ไกลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นที่เหลือไม่แตกต่าง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการสร้างมนต์ศน์ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความเสียสละ ทำงานเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตอาสา มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ชลดา ปิ่นวิเศษ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาสร้างรูปแบบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในประสบการณ์การทำงานขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- ชลดา ปิ่นวิเศษ. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. นครราชสีมา: 781-792.
- ธีระดา ภิญโญ. (2562). ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน(มกราคม - เมษายน 2562) : 207-220.
- เสาวคนธ์ บุญญประภา. (2565). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 : (กันยายน-ธันวาคม 2565) : 439-450.
- ศิรินทิพย์ เฟื่องสง. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมชาย เทพแสง. (2565). ภาวะผู้นำกับการคิดเชิงบวก. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (2566) : 15-28.
- Bovee et al. (1993). Bovee, Courtland L. and others. (1993). Management. New York:Mc Graw - Hill.
- Greenleaf. (1977).
- Wong, K.Y. (2005). Critical success factors for implementing knowledge management in small and medium enterprises. Industrial Management & Data Systems, 105(3), 261-279.